

Landgoedwandeling Hattem

Auteur: Marycke Naber

Hanze- en vestingstad, landgoed Molecaten

De route loopt vanaf het pittoreske Hanze- en vestingstadje Hattem door een prachtig gebied: langs het Apeldoorns Kanaal en door het Algemene Veen, daarna over landgoed Molecaten terug naar Hattem. Highlights van het landgoed Molecaten: Spijker Watervliet, de Spaanse Graven, de Mariabeuk, de sprengen en tot slot landhuis, watermolen en herberg Molecaten.

Routebeschrijving

Start: bushalte Hattem Centrum, afstand 11 km.

NB In natte perioden kunnen de paden modderig zijn.

Herberg Molecaten is nogal eens gereserveerd. Informeren en eventueel reserveren is dus aanbevolen.

Vanaf de gratis parkeerplaats De Bleek (zie kaart): steek de voorrangsweg over bij de verkeerslichten, ga RA en volg de weg tot de ANWB-richtingwijzer voor de bushalte. Je kan eventueel aan deze kant van de voorrangsweg RA gaan en RD lopen, Hoenwaardseweg. Zie dan verder bij 1.

- Ga vanaf de bushalte bij de ANWB-richtingwijzer RA het stadje in. Loop onder de 14e-eeuwse Dijkpoort door en RD.

In 891 wordt de nederzetting Hatheim voor het eerst vermeld. Hattem kreeg in 1299 stadsrechten van graaf Reinoud I van Gelre en werd toen van stevige stadsmuren en poorten voorzien. De Dijkpoort is in 1908 gerestaureerd door de bekende architect Cuypers, waarbij de weergang, kap en hoektorentjes zijn toegevoegd. In het witte huisje naast de poort woonde de stadsvroedvrouw.

- Loop de Kruisstraat uit tot de Markt met het stadhuis en de Grote of Andreaskerk uit begin 15e eeuw met een tufstenen romaanse toren uit omstreeks 1225.

- Blijf RD lopen door de Adelaarshoek, langs het Pand der Liefde en restaurant 't Spookhuys. Loop aan het eind RD door het poortje in de stadsmuur.

- Ga voor het tweede poortje LA de trap op, houd daarna rechts aan langs het prieel met informatie over het 17e-eeuwse Hoge Huis.

- Volg het pad langs het Hoge Huis, ga na de trap en het poortje LA, voor het volgende poortje RA langs de Franse Hof met kruidentuin.

- Je passeert de Franse School, vanaf de middeleeuwen woonhuis van burgemeesters en andere hoge heren, vanaf de Franse tijd school in moderne talen, nu partycentrum.

- Aan het eind ga je RA (Kerkhofstraat). Links zie je het Daendelshuis. Ga aan het eind, na het Bakkerijmuseum in een voormalige stadsboerderij, RA, Ridderstraat.

- Ga voor de voorrangsweg RA, steek de weg over via het zebrapad (voor je de uitgang van parkeerterrein De Bleek), ga LA en houd rechts aan, Hoenwaardseweg.

1. Ga na de brug RA over het halfverharde pad.

Je loopt langs het Apeldoorns Kanaal. Daarachter ligt de Wiessenberger Kolk. De uiterwaard aan de linkerkant heet de Hoenwaard. Deze werd in 1401 door hertog Willem van Gelre aan de stad Hattem geschonken. De burgers die binnen de stadsmuren woonden mochten daar hun vee laten grazen en steen bakken. In de verte zie je de IJsselcentrale van Zwolle.

- Volg het pad over de brug (over de Veluwse Wetering) en RD. Ga na de bocht naar links en naar rechts RA de dijk op over het smalle pad. Je kunt eventueel omlopen.

- Op het plein bij de keersluis staan twee kunstwerken in de vorm van zetels. Loop RD over de asfaltweg en ga bij de afsluitboom van het Geldersch Landschap LA over het dijkje.

Je betreedt het Algemene Veen. Dit natuureservaat was waarschijnlijk ooit een cadeau van de hertog van Gelre aan de burgers van de stad, voor algemeen gebruik. Het wordt sinds 1981 beheerd door het Geldersch Landschap.

- Aan de rechterkant ligt de Daendelskolk, genoemd naar de Hattemse Herman Willem Daendels (1762-1818), patriot, militair en gouverneur-generaal van Nederlands-Indië.

- Loop RD, door het klaphek, houd links aan en volg het smalle pad door het heidegebied, zijpaden negeren.

De dicht bij elkaar staande zeer oude jeneverbesstruiken op de dekzandruggen werden al in 1938 door de bekende botanicus Heimans beschreven. Om te voorkomen dat de heide dichtgroeit met opslag, laat men deze jaarlijks gedurende een beperkte periode begrazen door een kudde Veluwse heideschappen.

- Ga aan het eind door het klaphek en daarna RA, over het dijkje. Ga na de afsluitboom op de asfaltweg LA, dan de 1e weg RA, Astraweg.

- Waar de asfaltweg ophoudt ga je RD over het halfverharde pad. Steek het asfaltfietspad over en loop RD over het halfverharde pad.

(Als je naar brasserie De Konijnenberg op de golfbaan wilt, ga dan LA over het fietspad.) Het fietspad loopt over de voormalige spoorlijn van Apeldoorn naar Hattemerbroek. Daar sloot hij aan op de lijn Amersfoort-Zwolle. De lijn is in 1887 aangelegd door de Koninklijke Nederlandsche Locaalspoorweg-Maatschappij en werd Baronnenlijn genoemd, omdat de burgemeesters in de aanliggende gemeenten van adellijke afkomst waren.

Het personenvervoer werd eind 1950 beëindigd. In 1972 reden de laatste goederentreinen tussen Hattem en Hattemerbroek en tussen Heerde en Apeldoorn. De rails werden in 1976 opgebroken.

- Ga bij de asfaltweg RA, Langenberg, dan de 2e weg RA, Wilgenlaan. Ga de 1e weg LA. De klinkerweg gaat over in een voetpad.

- Aan het eind ga je RA en meteen LA bij de verkeerslichten. Steek aan de overkant het fietspad over en ga RA, Novalieweg.

2. Ga de 1e weg LA, Berg en Bos. Waar deze een bocht naar rechts maakt ga je RD over het voetpad, aan het eind daarvan RD over de asfaltweg (Libanonweg).

- Vanaf de 1e zijstraat kun je over het graspad links van de weg (langs een bankje) lopen tot het aan het eind van het weiland, daarna verder over de weg.

- Steek aan het eind de Veldweg over, ga RA over het voetpad, dan de 1e halfverharde weg LA, langs de witte afsluitboom van landgoed Molecaten.

De naam Molecaten komt al in de 14e eeuw voor en duidt op een hoeve bij een watermolen. In het begin van de 16e eeuw stond op de plaats van het huidige landhuis een rechthoekig gebouw bij een van de eerste watermolens op de Veluwe. Het landgoed wordt tegenwoordig beheerd door Het Geldersch Landschap.

- Pad naar links negeren. Daarna zie je links Spijker Watervliet uit 1640, met rechts daarvan een boerderijtje.

Spijker komt van het Latijnse woord spicarium, opslagplaats. In de Middeleeuwen werden de pacht en de belasting (tienden) vaak afgedragen in natura en opgeslagen in een spijker. De naam Watervliet verwijst waarschijnlijk naar de bronnen en sprengen in de omgeving van het huis. Het werd bewoond door verschillende families, waaronder de familie van Heeckeren van Molecaten. De aanbouw rechts dateert uit de 18e en 19e eeuw, het boerderijtje uit de 19e eeuw. De luiken op het landgoed hebben de goudgele en rode kleuren van de familie van Heeckeren: de boerderijen een rode diabolo op gele ondergrond, de bijgebouwen verspringende schuinbalken.

- Ga daarna LA, even later RA door de voetgangerssluis. Je komt bij het schanswerk de Spaanse Graven.

Het rechthoekige terrein met de verhoging in het midden was oorspronkelijk wellicht een Saksische vluchtburcht. Vermoedelijk is deze omstreeks 1629 door de Spanjaarden tijdens een belegering van Hattem ingericht als schans. De aarden wallen en het middendeel zijn in de 20e eeuw met beuken beplant.

3. Ga aan het eind RA, daarna LA over het bruggetje over een zogenaamde spreng, daarna RA.

Op de Veluwe zakt het regenwater door de droge zandgrond diep de grond in, maar komt aan de randen van het massief naar buiten als kwel of stroom. Dit water werd tussen ongeveer 1600 en 1800 gebruikt om koren- en papiermolens aan te drijven. Om de waterkracht te vergroten, groef men gaten tot op het grondwater, zogenaamde sprengkoppen. Via een of meer geulen (sprengen) werd het water vanaf de sprengkop(pen) naar de molen geleid.

- Pad naar links negeren. Volg het pad met een bocht naar links, ga daarna het 1e pad RA. Loop na het klaphek langs de rechterkant van het weiland.

- Ga na het klaphek aan het eind RA over de halfverharde weg, steek na ca. 100 m LA het betonfietspad over en ga scherp LA over het bospad.

- Ga het 1e pad RA langs een ongeveer 350 jaar oude beuk bij een sprengkop.

De boom heeft een tweede dunnere stam gevormd, die recht omhooggaat. Hierin zag men een moeder met kind op schoot en daarom noemde men hem Mariabeuk.

- Volg het pad en ga bij de driesprong bij een sprengkop scherp LA. Ga bij de kruising RD de 37 meter hoge Trijselenberg op, bovenaan scherp RA.

Oorspronkelijk was de naam ter IJsselenberg: berg met uitzicht op de IJssel. Het bos is later aangeplant. In de jaren tachtig stond er nog een uitkijktoren bovenop, maar die kwam niet meer boven de boomtoppen uit. Toen de toren bouwvallig was geworden, is hij afgebroken en niet herbouwd.

4. Loop RD, volg het pad met een bocht naar rechts, ga beneden bij de kruising LA. Ga aan het eind RA, een halfverharde weg. Houd bij de Y-splitsing links aan.

Aan de rechterkant zie je Huis Molecaten. In 1347 wordt de naam voor het eerst genoemd. Eigenaar was toen Hendrick van Oldeneel. Huis en landerijen werden in 1637 gekocht door de schout van Hattem, Johan van Keppel. Het huidige huis werd omstreeks 1646 gebouwd, met gebruikmaking van de kelders van een eerder gebouw uit het begin van de 16e eeuw. Dat is mogelijk tijdens de Spaanse veldtocht van 1629 verwoest.

In 1717 kwam het landgoed in bezit van de familie Van Heeckeren van Molecaten. Een verbouwing in 1824 gaf het huis het huidige neoclassicistische aanzien. In 1987 is het huis verkocht aan Amev Levensverzekering NV, die het grondig liet opknappen en renoveren.

- Ga direct na het weiland RA naar de watermolen uit 1859, daar LA langs de beek. Ga RA over het brugje en meteen RA over het klinkerpad langs Herberg Molecaten.

Vorbij de herberg kan je het interieur van de watermolen zien. Zie ook de informatie op de wandelkaart uit 1896. De boeren die hun koren naar de molen brachten moesten er vaak wachten. Zo ontstond er bij de boerderij ernaast een kroegje, dat uitgroeide tot een uitspanning met speeltuintje voor wandelaars. Na een brand in 1967 werd het bedrijf herbouwd in de huidige vorm.

- Loop om de herberg heen en ga RD over de parkeerplaats, aan het eind RA over de asfaltweg.

5. Ga direct na de witte afsluitboom van Landgoed Molecaten LA over het pad met de witte paal in het midden.

- Na een paar bochten ga je aan het eind LA. Het karrenspoor gaat over in een halfverhard pad. Loop aan het eind RD, Werfkamp.

- Aan het eind ga je RA (Hogenkamp) en meteen LA over het tegelpad, Gerstekamp. Loop aan het eind van het pad RD (Gerstekamp), ga aan het eind LA (Rietkamp).

- Op de kruising met een fietspad ga je RA, even later, ter hoogte van Gaedsberghweg 86, LA over het graspad langs volkstuintjes. Houd rechts aan langs het water.

- Pad naar rechts negeren. Na een visvlonder buigt het pad naar rechts. Ga vlak voor het eind LA over het graspad, aan het eind daarvan RA omhoog.
- Steek het fietspad over en ga LA over het smalle pad langs het fietspad. Ga het 1e smalle halfverharde pad LA. Het pad gaat over in een asfaltpad.
- Loop op de kruising RD, ga aan het eind LA (Eijerdijk), dan de 1e weg RA, Bongerd. Volg deze met een bocht naar links.
- Ga op de driesprong schuin LA, Grote Gracht. Steek bovenaan de voorrangsweg over en ga RA over het klinkerpad, aan het eind daarvan LA, Molenbelt.

Als je rechtstreeks naar de parkeerplaats wilt, loop dan RD langs de linkerkant van de stenen stadspomp, Achterstraat, langs het Voerman Museum. Loop RD door de Ridderstraat, dan kom je vlakbij de parkeerplaats uit.

- Je passeert molen De Fortuin uit 1852 (zie het informatiebordje) en het Anton Pieck Museum. Ga daarna LA over het asfaltvoetpad omlaag.
- Houd rechts aan over de brug (over de stadsgracht), ga aan het eind RA (Kleine Gracht), aan het eind daarvan LA, Geldersedijk, naar de bushalte.

Praktische informatie

Stadswandeling en veel bos, 60 % onverhard

Kijken

Voerman Museum, Achterstraat 46-48, Hattem, 038-4442897, voermanmuseumhattem.nl.

Museumkaart geldig; combikaart met Anton Pieck Museum verkrijgbaar

Molen De Fortuin, Molenbelt 7, Hattem, www.molendefortuin.nl. Open: za 13.30 -17.00 en als de blauwe wimpel uithangt

Anton Pieck Museum, Noordwal 31, Hattem, 038-4442192, antonpieckmuseum.nl.

Museumkaart geldig

Eten en drinken

Diverse horecagelegenheden in het centrum van Hattem, onder andere:

Brasserie en mixstore Soulsisters, Kruisstraat 3, Hattem, 038-7370286, soulsisters-hattem.nl

Bistro Daandels, Kerkstraat 2, Hattem, 038-4440179, daandelshattem.nl

Café-restaurant Banka, Markt 5, Hattem, 038-2306304, bankahattem.nl

IJssalon Tutti Gelati, Markt 3, Hattem, 038-3373945, tutti-gelati.nl

Brasserie De Konijnenberg, Konijnenbergerweg 3, 038-4440620, dutchgolf.nl

Herberg Molecaten, Molecaten 7, 038-4443483, herbergmolecaten.nl

Diverse horecagelegenheden in de buurt van molen De Fortuin

Overnachten

Logeren in Hattem, Markt 10, Hattem, 038-8519463, logereninhattem.nl

Bed and Breakfast Hattem, Spoorstraat 20, Hattem, 06 30107680,

bedandbreakfasthattem.nl

B&B De Smidse, Hezenbergerweg 50, 06 36041356, desmidsebedandbreakfast.nl

Wellness B&B 't Vossenhol, Wilgenlaan 1, 038-4210331, wellness-bb-t-

vossenhol.business.site

Openbaar vervoer

Bushalte Hattem Centrum, lijn 203 Zwolle-Apeldoorn

Parkeren

Gratis parkeerplaats De Bleek

Parkeerplaats bij Herberg Molecaten

Routebeschrijving, topografische kaart en GPS-track van deze wandeling vind je op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/landgoedwandeling-hattem/15870/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In 'De mooiste landgoedwandelingen Salland' beschrijft Marycke Naber 12 rondwandelingen van 10 tot 15 km over 28 landgoederen in het afwisselende Salland, van Ommen tot Diepenveen en de Sallandse Heuvelrug. Naast recente foto's van natuur en cultureel erfgoed bevat de wandelgids historische afbeeldingen van de meeste landhuizen. Tevens heeft Marycke per route bewoners ofwel beheerders van een landgoed geïnterviewd. De gids is te zien en te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts
€ 13,50